

Remissvar:

Framtidens yrkeshögskola – stabil, effektiv och hållbar (SOU 2023:31)

Utbildningsdepartementets dnr. U2023/02078

SFS har erbjudits att lämna sina synpunkter på remissen av Framtidens yrkeshögskola – stabil, effektiv och hållbar (SOU 2023:31). SFS är en sammanslutning av studentkårer vid Sveriges universitet och högskolor. SFS har ett femtiotal medlemskårer vilka tillsammans representerar ungefär 390 000 studenter och doktorander.

Kapitel 3. Vissa frågor om statsbidrag och särskilda medel till yrkeshögskolan

3.6.1 MYH bör som regel få möjlighet att föra över medel till kommande budgetår

SFS tar inte ställning till utredningens förslag.

Kapitel 4. Ett gemensamt system för ansökan och behörighetsprov för grundläggande behörighet

4.7.8 Alternativet med ett nytt gemensamt system för ansökan inom yrkeshögskolan

SFS tillstyrker utredningens bedömning om att komplettera förordningen (2011:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan, MYH, vid införandet av ett gemensamt system för ansökan till yrkeshögskolan, enligt förslag.

SFS är positiv till att MYH då får till uppgift att biträda utbildningsanordnare vid antagning av studerande till yrkeshögskolan och att ansvara för ett samordnat ansökningsförfarande.

Det kan göra ansökningsförfarandet mer rättssäkert, samt ge bättre struktur och gemensamma riktlinjer.

4.8.1 Uppdrag att genomföra en förstudie

SFS tillstyrker utredningens förslag om att ge Myndigheten för yrkeshögskolan, Myndigheten för digital förvaltning och Universitets- och högskolerådet ett gemensamt uppdrag att genomföra en förstudie för inrättandet av ett gemensamt system för ansökan till yrkeshögskolan.

SFS är positiva till införandet av ett gemensamt ansökningssystem för yrkeshögskoleutbildningar. SFS tror att detta kan underlätta och göra ansökningsprocessen bättre både för sökanden och för utbildningsanordnare.

För antagning till högre utbildning anser SFS följande: "Det är viktigt att urvalet till högre utbildning uppfattas som legitimt av samhället, oavsett vilket antagningssystem som används. Därför måste systemet vara transparent, förutsägbart och rättvist." Samma principer om transparens, förutsägbarhet och rättvisa bör med fördel gälla även här.

4.9.4 Behörighetsprovet kan användas för grundläggande behörighet även inom yrkeshögskolan

SFS tillstyrker utredningens bedömning om att behörighetsprovet även ska kunna användas för bedömning av grundläggande behörighet till yrkeshögskolan, ifall det permanentas.

SFS är positiv till ett nationellt behörighetsprov för grundläggande behörighet till högskolan, och har i tidigare remissvar tillstyrkt stora delar av det föreslagna innehållet till föreskrifter om genomförande av försöksverksamhet med behörighetsprov för tillträde till högskoleutbildning.¹ SFS har även ställt sig bakom Sveriges universitets- och högskoleförbunds skrivelse om att förlänga försöksverksamheten.²

¹ SFS remissvar "Förslag till föreskrifter om genomförande av försöksverksamhet med behörighetsprov för tillträde till högskoleutbildning" <https://sfs.se/remisser/remiss-av-forslag-till-foreskrifter-om-genomforande-av-forsoksverksamhet-med-behorighetsprov-for-tilltrade-till-hogskoleutbildning/>

² SUHF skrivelse "Försöksverksamheten med nationellt behörighetsprov för grundläggande behörighet behöver förlängas" <https://suhf.se/app/uploads/2023/06/SU-850-0034-23-SUHF-till-RK-om-GBP.pdf>

5 Ett förstärkt system för studiedokumentation

5.8.1 MYH ges i uppdrag att i samverkan med DIGG utforma ett nytt system för studiedokumentation

SFS tillstyrker utredningens förslag om att Myndigheten för yrkeshögskolan ska ges i uppdrag att i samverkan med Myndigheten för digital förvaltning utforma ett nytt system för studiedokumentation.

SFS anser att det är en förbättring mot dagens situation, där de studerade behöver vända sig till utbildningsanordnaren för att få ett intyg eller examensbevis. Det är positivt att det ska finnas ett studerandegränssnitt, så att de studerande enkelt kan se hur det är rapporterat och dra ut betyg.

Ett nationellt system för studiedokumentation kan även verka som en form av kontrollfunktion mot utbildningsanordnare, för att säkerställa att de rapporterar studieresultat och dylikt som de ska.

6 Vissa frågor om examina och progression

6.10.1 Det bör finnas möjlighet till progression inom yrkeshögskolesystemet

SFS tillstyrker utredningens bedömning om att utbildningar inom yrkeshögskolan bör tillåtas bygga på en eftergymnasial utbildning eller motsvarande kunskaper. Att möjliggöra ökad flexibilitet och fördjupning inom yrkeshögskolan bör vara positivt både för de studerande och för arbetsmarknaden.

SFS har inga invändningar mot att högskoleutbildning kan räknas in i definitionen "eftergymnasial utbildning", och att högskolestudier därmed kan utgöra grund för fördjupade studier inom yrkeshögskolan. En påbyggnad inom yrkeshögskolan kan till exempel vara aktuellt för att ge fördjupade kunskaper och färdigheter inom ett visst yrke för högskoleutbildade med generella kunskaper inom ett bredare ämnesområde.

6.10.2 Fördjupningsutbildningar bör kunna leda till en kvalificerad yrkeshögskoleexamen

SFS tillstyrker utredningens bedömning om att inför fördjupningsutbildningar i yrkeshögskolan som ska göra det möjligt att uppnå en kvalificerad yrkeshögskoleexamen. Även här ser SFS att denna förändring bör vara positiv både för de studerande och för arbetsmarknaden. Det låter rimligt att en sådan fördjupningsutbildning inte ska vara allt för kort, och därför kan ett år (200 yrkeshögskolepoäng), vilket utredningen föreslår, vara lämpligt som kortast längd.

6.10.3 En ny bestämmelse om att utbildning får avslutas med en kvalificerad yrkeshögskoleexamen och mer ändamålsenliga läranderesultat

SFS tillstyrker utredningens förslag om att en ny bestämmelse ska införas i förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan, det är rimligt att förordningen uppdateras ifall kvalificerad yrkeshögskoleexamen genom fördjupningsutbildning införs. SFS håller med om att det ska framgå av utbildningsplanen om det är fråga om en fördjupningsutbildning, det är viktigt att detta är tydligt för den studerande.

SFS har inga synpunkter på utredningens bedömning om utformningen av bestämmelsen om kvalificerad yrkeshögskoleexamen.

6.10.4 Behörighetskraven behöver ändras

SFS har inga synpunkter på utredningens förslag om att göra tillägg i förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan.

6.12.1 LIA i framtidens yrkeshögskola

SFS tillstyrker utredningens bedömning om att göra lärande i arbete obligatoriskt. Det som särskiljer yrkeshögskoleutbildningar är just den starka arbetslivsanknytningen, vilket gör det viktigt att LIA ingår (även fast det kan vara rimligt med undantagsfall, vilket även föreslås). Detta bör vara bra både för de studerande och för arbetsmarknaden.

6.12.2 Förslag om LIA i framtidens yrkeshögskola

SFS tillstyrker utredningens förslag om att minst en fjärdedel av utbildningstiden ska bestå av LIA. Det låter rimligt sett till MYH:s tidigare förslag samt att pågående yrkeshögskoleutbildningar har en genomsnittlig LIA om 26 procent av utbildningslängden. SFS anser att det är bra att detta bestäms så att utbildningsanordnare har uttryckligt ansvar för att LIA ska ingå i utbildningen (utom i undantagsfall).

7 Långsiktiga förutsättningar och ett mer stadigvarande utbud av utbildningar

SFS inleder här med en övergripande kommentar om att vi är positiva till att utredningen inte lämnar förslag om längre varaktighet eller permanenta yrkeshögskoleutbildningar. En styrka med yrkeshögskolan är just att den är lyhörd för arbetsmarknadens behov, och eftersom dessa ständigt förändras behöver det finnas en flexibilitet för att anpassa utbildningsutbudet därefter. Detta till skillnad mot högre utbildning, som är mer långsiktigt till sin natur, och där utbildningarna är längre men i gengäld har mer fokus på generiska kunskaper och vetenskaplighet som gör dem användbara på ett bredare sätt på

arbetsmarknaden samt med en längre tidshorisont. Dessa skillnader i karaktär skulle riskera att suddas ut om det infördes mer varaktiga eller permanenta yrkeshögskoleutbildningar.

7.8.1 Fortsätt att förenkla processerna vid ansökan

SFS tillstyrker utredningens bedömning om att förenkla ansökningsprocessen för utbildningsanordnare. En förenkling av ansökningsprocessen borde underlätta både för utbildningsanordnare och MYH.

7.8.2 Stimulera utbildningsmiljöer som skapar förutsättningar för investeringstunga utbildningar i ett flexibelt system

SFS är villkorat positiva till utredningens förslag.

SFS föreslår att det uttryckligen ska framgå ett villkor att lärosätenas lokaler eller anläggningar inte ska delas med yrkeshögskoleutbildningar om det bedöms ha en negativ inverkan på den högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå som högskolan ska bedriva.

Utredningen skriver följande:

Utbildningsmiljöer som tillgängliggörs och tillhandahålls via högskolan är ett sätt att möjliggöra investeringstunga utbildningar. På så sätt kan enskilda utbildningsanordnare få tillgång till kostsamma lokaler och kostsam maskinell utrustning genom att i stället hyra in sig.

Å ena sidan är SFS positiv till detta, då det kan möjliggöra för lärosäten att bygga och underhålla dessa utbildningsmiljöer eftersom de får in intäkter i form av hyra från utbildningsanordnare. Det skulle även vara gynnsamt för de studerande inom yrkeshögskolan att få tillgång till utbildningsmiljöerna. Å andra sidan finns det risk för en negativ aspekt, nämligen att högskolestudenters tillgång till utbildningsmiljöerna begränsas eller minskas om de delas med andra.

SFS har i övrigt inga invändningar mot en utredning om hur staten på ett samhällsekonomiskt sätt kan stimulera att utbildningsmiljöer för samhällsviktiga utbildningar skapas.

8 Godkännande av utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan

8.10 Förslag om tydligare prövning av utbildningsanordnaren

SFS tillstyrker utredningens förslag om att reglerna om prövningen av utbildningsanordnarens ekonomiska situation ska regleras i förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan. Det är exempelvis rimligt att utbildningsanordnaren vid tidpunkten för ansökan inte får ha skulder hos Kronofogdemyndigheten eller vara i likvidation eller försatt i konkurs.

9 Utbildningsanordnarens och ledningsgruppens ansvar

9.4.2 Förslag om utbildningsanordnarens ansvar

SFS tillstyrker utredningens förslag om att införa en definition av utbildningsanordnare i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan. Det är rimligt att det i lag ska framgå att utbildningsanordnaren har det huvudsakliga ansvaret för utbildningen.

9.5.2 Förslag om tillsyn

SFS tillstyrker utredningens förslag om att ange att Myndigheten för yrkeshögskolan har tillsyn över utbildningsverksamheten inom yrkeshögskolan i förordningen (2011:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan. SFS håller med utredningen att det tydligt bör framgå vilket ansvar för tillsynen som MYH har.

9.6.2 Överväganden och förslag om ledningsgruppen

SFS tillstyrker utredningens förslag om att det i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan ska anges att det hos utbildningsanordnaren ska finnas en ledningsgrupp för utbildningen. Det kan skapa ökad tydlighet och underlätta ansvarsutkrävande.

10 Utbildningarnas innehåll, namn och andra förändringar för att främja kvaliteten

10.4.5 Övervägande om delvis nationellt likvärdigt innehåll

SFS har inga synpunkter på utredningens bedömning om att det saknas behov av att kunna fastställa nationellt likvärdigt innehåll för en del av en yrkeshögskoleutbildning.

10.5.2 Certifieringar och krav från branschen bör inte vara ett krav för att ingå i yrkeshögskolan

SFS tillstyrker utredningens bedömning att det inte bör vara ett krav att en utbildning uppfyller krav för certifiering eller andra typer av krav för auktorisering som ställs inom olika branscher, för att ingå i yrkeshögskolan.

10.6.3 Utbildningarnas namn behöver inte begränsas

SFS har inga synpunkter på utredningens bedömning att det inte finns behov av att reglera en utbildningsanordnarens möjlighet att välja namn på sina utbildningar.

10.7.1 Fler åtgärder behövs för att främja kvaliteten i yrkeshögskolan

SFS tillstyrker med ett tillägg utredningens förslag om ett uppdrag till Myndigheten för yrkeshögskolan rörande studerandehälsa.

SFS anser att studenthälsorna inom högskolan är viktiga för att ge studenter rätt förutsättningar att må bra under hela studietiden. Det är även viktigt att det finns en god nationell standard fastställd så att studenternas välmående garanteras, oberoende av vid vilket lärosäte en studerar. SFS ser även ett behov av mer nationell samverkan mellan studenthälsor, och är positiv till det arbete som pågår på området.

Rimligtvis skulle studerande på yrkeshögskolan gynnas av att det finns välfungerande studerandehälsa som de kan vända sig till. I de fall där mindre utbildningsanordnare har svårt att erbjuda studerandehälsa, exempelvis av ekonomiska skäl, är ett förslag att flera utbildningsanordnare på orten går samman för att gemensamt erbjuda studerandehälsa.

SFS vill dock poängtera att samtliga utbildningsanordnare inom såväl yrkeshögskola som universitet och högskolor omfattas av arbetsmiljölagens krav om företagshälsovård. Dessa utbildningsanordnare är att likställas med arbetsgivare. Kravet i 3 kap. Allmänna skyldigheter arbetsmiljölagen gällande företagshälsovård är:

2 c Arbetsgivaren skall svara för att den företagshälsovård som arbetsförhållandena kräver finns att tillgå.

Med företagshälsovård avses en oberoende expertresurs inom områdena arbetsmiljö och rehabilitering. Företagshälsovården skall särskilt arbeta för att förebygga och undanröja hälsorisker på arbetsplatser samt ha kompetens att identifiera och beskriva sambanden mellan arbetsmiljö, organisation, produktivitet och hälsa

Det finns ingen tydlig gränsdragning mellan företagshälsovård och studenthälsovård. SFS bild är att många universitet och högskolor efterlever kraven om företagshälsovård genom att tillhandahålla studenthälsovård, eller tvärtom efterlever högskoleförordningens krav om studenthälsovård genom att upphandla tjänsten med en leverantör av företagshälsovård.

SFS föreslår att Arbetsmiljöverket får i uppdrag att i samverkan med Myndigheten för yrkeshögskolan och Universitetskanslersämbetet klargöra hur regelverken om företagshälsovård och studenthälsovård förhåller sig till varandra, samt vad detta implicerar för yrkeshögskolan som i dagsläget omfattas av krav om företagshälsovård men inte krav om studerandehälsovård.

SFS vill slutligen lyfta arbetsmiljön inom yrkeshögskolan mer generellt. Arbetsmiljöarbetet inom utbildning ska ske i samverkan mellan utbildningsanordnare och studenter, vanligen representerade av studerandeskyddsombud. SFS har i en nyligen genomförd enkätundersökning till utbildningsanordnare noterat att dessa mycket sällan har studerandeskyddsombud, trots att det är ett krav enligt arbetsmiljölagen att det ska finnas studerandeskyddsombud som företräder studenterna. SFS anser därför att detta är något som bör ses över. Ett förslag kan vara att Myndigheten för yrkeshögskolan får i uppdrag att följa upp det i samverkan med Arbetsmiljöverket.

11 Yrkehögskolans roll i omställningen mot ett hållbart samhälle

11.10.1 Fler platser på yrkehögskolans program och kurser

SFS avstyrker utredningens förslag om permanenta medel. SFS förespråkar istället att yrkehögskolan ska vara flexibel i sin omfattning och tillfälligt kunna byggas ut när behov finns. SFS föreslår därför att dimensioneringen i yrkehögskolan ska följa skiftningarna i ungdomskullar samt läget på arbetsmarknaden, så att fler kan utbilda sig när arbetslösheten är hög. Följaktligen bör resurserna till yrkehögskolan vara flexibla och i huvudsak inte permanenta. SFS föreslår även att högskolans resurser ska ligga mer stabilt, för att det inte ska uppstå problem med snabba utbyggnader, och så att lärosätena hinner anställa fler lärare samt utveckla kurser och program. Svårigheterna med snabb utbyggnad inom högre utbildning har exempelvis belysts av Riksrevisionen³ och Universitetskanslersämbetet⁴.

SFS vill även betona att fler platser inte alltid betyder att fler vill studera. Exempelvis visar nyligen publicerad statistik från Statistiska centralbyrån att examensgraden minskar inom yrkehögskolan.⁵ Det är även viktigt att beakta att det behöver finnas LIA-platser till alla studerande, särskilt sett till utredningens förslag om att minst en fjärdedel av utbildningstiden ska bestå av LIA.

12 Utbildning motsvarande ett fjärde tekniskt år

12.8 Övervägande om överföring av ett fjärde tekniskt år till yrkehögskolan

SFS tar inte ställning till utredningens bedömning.

13 Sekretess och dataskydd för ett system för ansökan och studiedokumentation

SFS tar inte ställning till utredningens bedömningar i detta kapitel.

³ Riksrevisionen, *Riktade utbyggnadsuppdrag till universitet och högskolor – regeringens styrning genom utformning och uppföljning* (RiR 2021:1)

<https://www.riksrevisionen.se/rapporter/granskningsrapporter/2021/riktade-utbyggnadsuppdrag-till-universitet-och-hogskolor---regeringens-styrning-genom-utformning-och-uppfoljning.html>

⁴ UKÄ, *Måluppfyllelseanalys för utbyggnaderna av utbildningar 2015–2018. Redovisning av ett regeringsuppdrag*,

<https://www.uka.se/download/18.75d7a721187230f067bf29/1680252715450/Maluppfyllelseanalys%20for%20utbyggnaderna%20av%20utbildningar%202015-2018.pdf>

⁵ SCB, “Stor ökning av examinerade, men examensgraden fortsätter minska”, publicerad 2023-11-16

<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/utbildning-och-forskning/eftergymnasial-yrkesutbildning/yrkeshogskolan/pong/statistiknyhet/examinerade-fran-yrkeshogskolan-2022/> [Hämtad 2023-11-22]

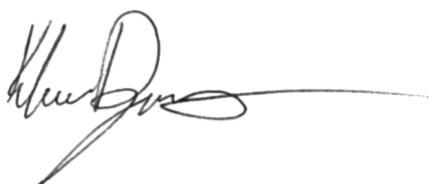
14 Sekretesskydd i ärenden om statsbidrag för särskilt pedagogiskt stöd

14.3.1 Sekretess ska gälla hos MYH i ärenden om statsbidrag eller särskilda medel för särskilt pedagogiskt stöd

SFS tillstyrker delvis utredningens förslag om att sekretess ska gälla hos Myndigheten för yrkeshögskolan i ärenden om statsbidrag eller särskilda medel för särskilt pedagogiskt stöd för uppgift om en enskilds personliga förhållanden. SFS håller med om att det bör vara sekretess i dessa ärenden.

SFS är däremot tveksam mot att sekretessen inte ska gälla beslut i ärendet. Ifall det är så att ett beslut innehåller både personuppgifter och uppgifter om funktionsnedsättning så borde sekretess även gälla för beslutet.

SFS vill även hänvisa till ett tidigare remissvar, där SFS har haft synpunkter på vilka personuppgifter som ska framgå i underlaget som ingår i utbildningsanordnares ansökningar till MYH om statsbidrag eller särskilda medel. Där framförde vi att ett underlag där det inte framgår namn- eller personnummer skulle erbjuda studenterna mer anonymitet vid ärendets handläggning, samtidigt som MYH får de uppgifter om funktionsnedsättningen som krävs för handläggningen av ärendet.⁶

Klara Dryselius
Vice ordförande
klara.dryselius@sfs.se
070-545 75 57

Mathilda Fredriksson
Politisk sekreterare
mathilda.fredriksson@sfs.se
076-544 01 02

⁶ SFS remissvar "Myndigheten för yrkeshögskolans föreskrifter (MYHFS 2023:x) om ansökan om statsbidrag eller särskilda medel för kostnader för särskilt pedagogiskt stöd för studerande med funktionsnedsättning inom yrkeshögskolan" <https://sfs.se/remisser/myndigheten-for-yrkeshogskolans-foreskrifter-myhfs-2023x-om-ansokan-om-statsbidrag-eller-sarskilda-medel-for-kostnader-for-sarskilt-pedagogiskt-stod-for-studerande-med-funktionsnedsattning-inom-yrk/>